

І. І. Москвіна,
кандидат технічних наук, доцент
(Бердянський державний
педагогічний університет)

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Система підготовки фахівців в Україні застаріла та не відповідає сучасним умовам. Невідповідність рівня та якості у першу чергу пояснюється: відірваністю системи освіти від реального виробництва (навчальні плани, робочі програми дисциплін, якість проведення виробничих практик); недосконаліми системами формування державного замовлення на підготовку фахівців і виконання його; застарілою практикою фінансування й управління системою освіти; матеріально-технічною базою ВНЗ, яка не відповідає сучасному розвитку науки і техніки; високим навчальним навантаженням викладачів, яке не дозволяє якісно готуватися до проведення занять та постійно підвищувати їх рівень відповідно до сучасних тенденцій розвитку науки і техніки; падінням престижу фізико-математичних та технологічних спеціальностей, унаслідок чого на відповідні спеціальності вступають випускники шкіл, які не завжди мають знання належного рівня і зацікавленість у саморозвитку.

Відсутність достатнього фінансування розвитку матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів, відставання в орієнтації змісту навчання на сучасні зразки техніки і технологій визначає необхідність посилення інтеграції освіти, науки і виробництва шляхом створення науково-виробничих навчальних комплексів, бізнес-інкубаторів, технопарків, інших науково-навчально-виробничих структур, розширення баз практики на ефективних виробництвах, широкого використання інформаційних технологій, запровадження різноманітних форм дистанційної освіти [1].

Аналіз досліджень і публікацій. Найбільш цікавими є результати дослідження 2013 року “Досвід працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: погляд випускників та роботодавців” [2]. Так, працедавці розійшлися в уявленнях щодо потреб у кваліфікованих фахівцях. Опитані відмічали дисбаланс попиту та пропозиції відносно окремих категорій випускників з вищою освітою, зокрема, вважали занадто багато на ринку праці випускників з бізнес/економічною освітою (57 %), 55 % – з юридичною, на нестачу на ринку фахівців з інженерно-технічною освітою вказували 44 % опитаних, ІТ-фахівців – 12 %, будівельників – 17 %.

Таким чином, необхідним є вдосконалення профорієнтаційної роботи, посилення впливу роботодавців на процес професійного вибору та навчання студентів, більш ефективне використання кадрового та матеріально-технічного потенціалу ВНЗ та відповідність їх діяльності профілю.

Недосконалою є профорієнтаційна робота щодо стимулювання обізнаного професійного вибору отримання вищої освіти з урахуванням можливостей і наслідків подальшого працевлаштування на місцевих ринках праці.

Кожний ВНЗ самостійно проводить роботу щодо залучення абітурієнтів без надання системної інформації про особливості соціально-економічного розвитку, інфраструктури та ринків праці міст і районів регіону, чисельності та професійно-кваліфікаційної структури зайнятих, середню заробітну плату тощо, що має значний мотиваційний вплив на суб'єктивне уявлення молоді про престижність та перспективність конкретних професій і спеціальностей на місцевих ринках праці [3].

Об'єкт, мета та завдання дослідження. Об'єкт дослідження – система професійної підготовки фахівців технологічних спеціальностей в Україні.

Проведені дослідження ставили за мету визначити основні напрямки і можливості покращення якості науково-дослідної роботи та професійної освіти України в цілому.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі завдання: дослідження проблем професійної освіти в Україні, наслідком яких є низький рівень підготовки фахівців; аналіз сучасних можливостей і напрямків підвищення якості підготовки фахівців-технологів України.

Як було сказано вище, одним з основних недоліків сучасної технологічної освіти в Україні є розрив між її якістю й наповненням та вимогами роботодавців. Унаслідок цього випускники ВНЗ, який приходить на виробництво, необхідно доучуватися, а іноді й переучуватися. Адаптація молодого фахівця на робочому місці може складати при цьому, за оцінкою роботодавців, до трьох років, що не влаштовує обидві сторони.

Отже, бізнесу, сфері науки та освітянам необхідно спільно вирішувати наявну проблему, коли знання й навички випускників не відповідають вимогам роботодавця.

Як показує практика, належна освіта та базові знання ще не є запорукою успішної кар'єри та благополучного майбутнього.

У зв'язку з цим необхідно переходити від терміна “отримати професію” до терміна “набути професіоналізму” як мотивації для сприяння і допомоги в професійному розвитку. Професіоналізм може розглядатися у двох інтерпретаціях: як нормативна система цінностей та ідеологія професійних повноважень [4].

У чому ж полягає різниця між поняттями “професія” та “професіоналізм”? Професія, за суттю, заснована на знаннях стандартних категорій, які здобуваються в процесі навчання у ВНЗ, професійної підготовки (практики) та життєвого досвіду. “Професіонали” ж можуть бути активно задіяні в боротьбі з ризиками, з їх оцінками за рахунок використання експертних знань дозволяють усувати невизначеності, прогнозувати небезпеки, шукати можливі шляхи рішення і передбачити результат [4]. Саме такий рівень підготовки фахівця потрібен у сучасному світі.

Одним зі шляхів підвищення рівня професійної підготовки може бути розробка й упровадження професійних стандартів. У них буде чітко прописано, що повинен знати та уміти фахівець, щоб працедавець був готовий прийняти його на роботу, а в самого фахівця при цьому була можливість до самореалізації.

Розробка й раціональне використання стандартів є однією із найгостріших проблем управління персоналом (людським фактором) у масштабах країни, регіону, міжнародної освіти, а також у рамках будь-

якої професії [5].

Основною метою створення професійного стандарту є скорочення розриву між освітою і виробництвом. Професійний стандарт є новою формою визначення кваліфікації працівника в порівнянні з єдиним тарифно-кваліфікаційним довідником робіт і професій робітників та єдиним кваліфікаційним довідником посад керівників, фахівців і службовців.

На жаль, сфера освіти та науки України має дуже велику потребу у фахівцях вищого ґатунку, спроможними здійснювати розробку нової техніки й технологій на основі сучасних методів і інформаційних технологій, експлуатувати сучасне світове обладнання, системи захисту і управління.

Підготовка таких унікальних фахівців повинна проводитися в рамках магістерських освітніх програм, орієнтованих на глибоке й усебічне вивчення та практичне освоєння нових і перспективних об'єктів майбутньої професійної діяльності. І в підсумку таке співробітництво дозволяє вирішити загальне завдання – скорочення розриву між освітою, науковою діяльністю і потребами виробничих підприємств.

Висновки. Таким чином, для підвищення якості науково-дослідної роботи в системі підготовки фахівців-педагогів у технологічній галузі необхідні такі заходи:

- розробка та впровадження професійних стандартів, які допоможуть провести зв'язок між вимогами роботодавців та освітніми програмами ВНЗ;

- налагодження тісного співробітництва між навчальними закладами усіх рівнів, а саме: вдосконалення профорієнтаційної роботи, посилення впливу роботодавців на етапі як професійного вибору, так і навчання студента, а також забезпечення його працевлаштування (участь і відповідальність роботодавця за підготовку “професіонала” для себе);

- приведення у відповідність до сучасного рівня розвитку виробництва матеріально-технічної бази закладів професійної освіти;

- зниження навчального навантаження на викладачів, що дозволить ретельніше готуватись до проведення занять та постійно підвищувати їх рівень у відповідності до сучасних тенденцій розвитку науки і техніки;

- вдосконалення контролю знань та системи оцінювання шляхом впровадження тестів та спеціально адаптованих тренажерів;

- розподіл змісту (матеріалу) навчальної дисципліни на модулі – самостійні блоки навчальної інформації, які включають мету і навчальні завдання, методичні рекомендації, орієнтовну основу дій викладача, систему контролю успішності виконання навчальної діяльності для кращого засвоєння інформації студентами.

Лише спільні дії влади країни, роботодавців та освітян, їх розуміння важливості питання, в змозі вирішити поставлені завдання і, таким чином, підняти рівень професійної освіти, а далі й рівень розвитку енергетики та інших галузей промисловості України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Програма “Освіта Донецчини. 2012-2016 роки” – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/4056/424308/blog_files/programa_osv_ta_donechchini_2012_2016.pdf.

2. Досвід працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: погляд випускників та роботодавців 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/>

bestuniverua/ss-27208268.

3. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року (Проект) [Електронний ресурс]. – Загл. С екрана. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/HE%20Reforms%20Strategy%2011_11_2014.pdf.

4. Evetts Julia The Sociological Analysis of Professionalism / Julia Evetts // International Sociology. – June 2003. – Vol 18(2). – P. 395-415.

5. Панкина Г. В. Анализ профессиональных стандартов / Г. В. Панкина, С. В. Бабыкин, Д. В. Панкин // Компетентность. – 2010. – № 9. – С. 4-9.

Анотація

Проведено аналіз основних проблем науково-дослідної роботи професійної освіти України, наслідком яких є низький рівень підготовки фахівців, що не задовольняє потреби працедавців. Результати роботи – дослідження основних завдань покращення якості наукової складової, професійної освіти в цілому, винаходження шляхів їх вирішення. Розглянуто позитивні приклади, які впроваджуються в Україні та зарубіжних країнах.

Ключові слова: вища освіта, якість освіти, професійний стандарт, науково-технічна діяльність.

Аннотация

Проведен анализ основных проблем, которые существуют в научно-исследовательской работе профессионального образования Украины, следствием которых является низкий уровень подготовки специалистов, не удовлетворяющий потребности работодателей. Результаты работы – исследование основных задач улучшения качества научной составляющей, профессионального образования в целом, изобретение путей их решения. Рассмотрены положительные примеры, которые внедряются в Украине и зарубежных странах.

Ключевые слова: высшее образование, качество образования, профессиональный стандарт, научно-техническая деятельность.

Summary

There have been made the analysis of the main reasons which exists in scientific and research work of the professional education of Ukraine. There have been considered positive examples, which are implemented in Ukraine and foreign countries.

Key words: higher education, quality of education, professional standards, scientific and technical activities.

УДК 378.147:379.851

К. В. Мулик,

кандидат наук з фізичного виховання

та спорту, доцент

(Харківська державна академія фізичної культури)

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗІ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Постановка проблеми. Нині в підготовці фахівців з “Теорії та методики спортивно-оздоровчого туризму” відмічаються диспропорції з її теоретичними основами. З одного боку, в сучасній педагогіці та методиці сконцентрований значний науковий потенціал для вирішення питань навчально-освітнього процесу, з іншого – теоретична розробка цього напрямку здійснювалася в контексті абсолютно іншої соціально-економічної ситуації і була орієнтована, в основному, на підготовку фахівців більш широкого профілю. На сучасному етапі розвитку вищої школи такий підхід не дозволяє ефективно застосовувати на практиці раніше використовувані